

LAKIALOITE 175/2002 vp

Laki avioliittolain 25 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan, että eroavat puolisot, joilla on alaikäisiä lapsia, velvoitetaan osallistumaan ennen eroon tuomitsemista parisuhdeterapiaan, jonka sisällöstä ja kestosta määrätään tarkemmin asetuksessa. Aloitteessa ehdotetaan myös, että puolisot tuomitaan avioeroon kummankin puolison yhteisestä tai toisen puolison

vaatimuksesta vasta kun harkinta-aikaa on kulunut vähintään vuosi. Vaatimus on tehtävä kuitenkin ennen kuin 18 kuukautta on kulunut harkinta-ajan alkamisesta. Muuten vaatimus raukeaa. Nykyisessä laissa vaatimus on tehtävä puolen vuoden harkinta-ajan jälkeen, kuitenkin ennen vuoden määräaikaa.

PERUSTELUT

Suomi on monessa suhteessa maailman ja Euroopan kärkimaita ja jälleen se on siirtynyt kärkeen yhdessä kansainvälisessä vertailussa: avioeroissa. Meillä erotaan useammin kuin yhdessäkään muussa Euroopan unionin maassa. Väestöliiton tilastojen mukaan puolet suomalaisista avioliitoista päättyy eroon; kaupunkikeskuksissa vähän useammin ja maaseutukeskuksissa vähän harvemmin. Vertailun vuoksi voisi todeta, että 1800-luvun lopussa Suomessa oli vain 30—60 avioeroa vuodessa. Avioero on miltei aina inhimillinen tragedia, eikä kaikkein vähiten avioeron sotkujen keskelle jääville lapsille.

Avioerojen inhimillisen surun ja kärsimysten lisäksi avioerot ovat kalliita myös taloudellisesti. Väestöliitossa laskettiin äskettäin yhteen avio- ja avoerojen kustannukset ilman oikeudenkäyntikuluja — asumistuki, toimeentulotuki, elatustuki ja lapsilisän korotukset — ja erojen

laskuksi saatiin 400 miljoonaa euroa vuodessa. Sillä summalla voisi tehdä jo paljon asioita, joilla tuettaisiin perheitä ja annettaisiin heille parempia mahdollisuuksia yhteiseen aikaan ja riittävään toimeentuloon.

Monien parisuhdeterapeuttien mukaan Suomen avioerolaki on nykyisellään liiankin liberaali. Erot ovat nykyisin niin nopeita ja vaivattomia, ettei eroava pariskunta välttämättä ehdi selvittää ongelmiaan. Kun keskinäinen riitely jää kesken, se siirtyy valitettavan usein riitelyksi lasten huoltajuudesta. Noin 30 000 alle 18-vuotiaasta lasta kokee avio- tai avoeron joka vuosi.

Parisuhdeterapeuttien ja parisuhteiden sovittelijoiden mielestä parisuhdeterapia pitäisi määrätä pakolliseksi kaikille eroaville pareille, joilla on alaikäisiä lapsia. Tarkoitus ei ole tällä palata sellaiseen turhauttavana pidettyyn sovitteluun kuin vanhassa avioliittolaissa oli, vaan pa-

risuhdeterapian tarkoitus on olla ammattipsykologien ohjaamaa lyhytterapiaa tai muuta parisuhdeterapiaa, josta määrätään tarkemmin asetuksessa. Tällaisessa terapiassa voidaan vielä yrittää pelastaa avioliitto, jos siihen on olemassa edellytyksiä. Jos avioliittoa ei terapiassa voida enää pelastaa, pakollisen terapian hyöty olisi siinä, että se valmentaisi sekä eroavaa paria että lapsia valmistautumaan eron jälkeiseen elämään. Kun eroava pariskunta ehtii selvittää keskinäiset ongelmansa, voidaan yhdessä keskittyä lapsen hyvinvointiin mahdollisessa erossa.

Tietoisuus siitä, että parisuhdeterapia on pakollinen toimi lapsiperheellisille vanhemmille ennen käräjäoikeuden antamaa eropäätöstä, voi olla yllyke hakeutua aiemmin selvittelemään asioitaan, jo ennen kuin tilanne on edennyt vaikeasti soviteltavaksi.

Ero ei aina ole väistämätön. Avioerolle ja avosuhteen purkautumiselle voidaan luoda suotuisa asenneilmasto, mutta samoin perhe- ja parisuhdeneuvonnalla ja -terapialla voidaan luoda tilanne, jossa eron hakemisen taustalla olevat syyt ymmärretään ja käsitellään. Puolisoiden lisäksi tässä voittavat erityisesti perheen lapset.

Kun vanhempien itsetuntemus lisääntyy ja opitaan uusia välineitä, joilla parisuhdetta voi rakentaa ja ongelmia ratkaista, voidaan lähteä yrittämään vielä yhdessä uudestaan. Jos ero on kuitenkin välttämätön, parisuhdeterapia tai parisuhdeneuvonta auttavat kuitenkin välttämään samoja virheitä mahdollisesti uudessa parisuhteessa.

Avioeroista on tehty maassamme kannattavaa bisnestä, koska avioerojen lisääntyessä oikeudellisen neuvonnan tarve on kasvanut. Avioerojuristit kuitenkin keskittyvät pääasiassa omaisuuden jakamiseen. Keskimääräisen avioeron oikeudellisen puolen hoitaa reilussa tunnissa. Ihmissuhdekysymykset saavat paljon vähemmän huomiota ja aikaa, vaikka ne ovat paljon raa-
haa tärkeämpiä asioita. Parisuhdeterapia tai mahdollisesti muunlainen parisuhdeneuvonta tulee saada oleelliseksi osaksi avioeroprosessia ja näin luoda vankempaa pohjaa kestäville avioliitoille.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

avioliittolain 25 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun avioliittolain (234/1929) 25 §:n 1 momentti ja 26 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 411/1987, seuraavasti:

25 §

Puolisoilla on oikeus saada avioero harkinta-ajan jälkeen. Jos perheessä on alaikäisiä lapsia, avioero voidaan myöntää vasta parisuhdeterapian jälkeen. Parisuhdeterapian sisällöstä ja kestosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

26 §

Kun harkinta-aikaa on kulunut vähintään vuosi, puolisot tuomitaan avioeroon, jos he yhdessä sitä vaativat tai toinen heistä sitä vaatii. Vaatimus on tehtävä ennen kuin 18 kuukautta on kulunut harkinta-ajan alkamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
2003.

Helsingissä 10 päivänä tammikuuta 2003

Leea Hiltunen /kd